

DECIZIE

15 ianuarie 2015

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președintele,

judecătorul:

Judecătorii:

Nicolae Clima

Iuliana Oprea, Ion Corolevschi

Nadejda Toma și Sveatoslav Moldovan

examinând recursul declarat de Ministerul Justiției, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Mocanu Serghei împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea pricinii în termen rezonabil și repararea prejudiciului moral, împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 martie 2014, prin care s-a admis apelul declarat Mocanu Serghei, s-a casat hotărârea Judecătoriei Buiucani mun. Chișinău din 17 decembrie 2013 și s-a emis o nouă hotărâre de admitere parțială a acțiunii

c o n s t a t ă

La 07 octombrie 2013 Mocanu Serghei a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea pricinii în termen rezonabil și repararea prejudiciului moral.

În motivarea cererii de chemare în judecată Mocanu Serghei a indicat că la 10 februarie 2006 a depus la Judecătoria Centru mun. Chișinău cerere de chemare în judecată împotriva lui Lapteacru Petru și Pileavschi Alexandru.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 17 septembrie 2007 cererea de chemare în judecată s-a admis parțial.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 07 noiembrie 2007 s-a admis apelul declarat de Lapteacru Petru, s-a casat hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 17 septembrie 2007 și s-a restituit pricina la rejudecare în prima instanță.

Prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 13 iunie 2008 cererea de chemare în judecată a fost admisă parțial.

Împreună cu Lapteacru Petru au depus cereri de apel împotriva hotărârii primei instanțe.

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 01 decembrie 2008 a respins apelul declarat de Lapteacru Petru, fără a se expune în privința cererii sale de apel.

Cererea sa de apel nu a fost examinată până în prezent, fiindu-i încălcat dreptul la examinarea pricinii în termen rezonabil.

Cere Mocanu Serghei constatarea încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a pricinii civile la cererea de chemare în judecată depusă împotriva lui Lapteacru Petru și Pileavschi Alexandru, încasarea de la bugetul de stat a prejudiciului material și moral în mărime de 100 000 lei și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d. 1-3).

Prin hotărârea Judecătoriai Buiucani mun. Chișinău din 17 decembrie 2013 s-a respins cererea de chemare în judecată a lui Mocanu Serghei (f.d. 46, 50-52).

La 17 decembrie 2013 Mocanu Serghei a depus apel nemotivat împotriva hotărârii Judecătoriai Buiucani mun. Chișinău din 17 decembrie 2013, iar la 18 ianuarie 2014 apel motivat împotriva aceleiași hotărâri (f.d. 49, 55-57).

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 19 martie 2014 a admis apelul declarat de Mocanu Serghei.

A casat hotărârea Judecătoriai Buiucani mun. Chișinău din 17 decembrie 2013 și a emis o nouă hotărâre prin care:

A constatat încălcarea dreptului lui Mocanu Serghei la examinarea în termen rezonabil a pricinii civile la cererea de chemare în judecată împotriva lui Lapteacru Petru și Pileavschi Alexandru, depusă la 10 februarie 2006.

A încasat de la pârâțul Ministerul Justiției în beneficiul reclamantului Mocanu Serghei prejudiciul moral în mărime de 20 000 lei.

La 21 martie 2014 Mocanu Serghei a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 martie 2014, solicitând admiterea acestuia, casarea deciziei instanței de apel în partea încasării prejudiciului moral și dispunerea încasării acestuia în mărime de 80 000 lei.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 28 mai 2014 s-a corectat eroarea strecurată în decizia din 19 martie 2014, prin înlocuirea în partea motivată și în dispozitiv a sintagmei „s-a încasat de la pârâțul Ministerul Justiției în beneficiul reclamantului Mocanu Serghei prejudiciul moral în mărime de 20 000 lei” cu sintagma „s-a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor al Republicii Moldova în beneficiul reclamantului Mocanu Serghei prejudiciul moral în mărime de 20 000 lei” (f.d. 91-92).

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 11 iunie 2014 recursul declarat de Mocanu Serghei s-a considerat inadmisibil (f.d. 93-96).

La 16 iunie 2014 Ministerul Justiției a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 19 martie 2014, solicitând admiterea acestuia, în principal - casarea deciziei instanței de apel și menținerea hotărârii primei instanțe și în secundar - modificarea deciziei instanței de apel în sensul diminuării prejudiciului moral acordat de instanța de judecată.

În motivarea cererii de recurs Ministerul Justiției a indicat că instanța de apel eronat a constatat că prin decizia Curții de Apel Chișinău din 01 decembrie 2008 nu s-a examinat apelul declarat de Mocanu Serghei împotriva hotărârii Judecătoriai Centru mun. Chișinău din 13 iunie 2008.

În partea motivată a deciziei Curții de Apel Chișinău din 01 decembrie 2008 și în procesele-verbale ale ședințelor de judecată sunt consemnate explicațiile date de Mocanu Serghei pe marginea apelului său.

În decizia suplimentară din 24 februarie 2014 Curtea de Apel Chișinău a menționat că din omisiune nu a indicat în dispozitivul deciziei din 01 decembrie 2008 soluția apelului lui Mocanu Serghei, dar de fapt apelul acestuia a fost examinat.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Codul de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ prin încheierea din 24 decembrie 2014 a considerat recursul admisibil fără a prejudicia fondul și a dispus judecarea acestuia de către completul din 5 judecători.

În conformitate cu art. 441 Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Codul de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Codul de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Judecând recursul declarat în limitele invocate pe baza materialelor din dosar, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este depus în termen, întemeiat și care urmează a fi admis cu modificarea deciziei instanței de apel din următoarele motive.

Curtea de Apel Chișinău a expediat în adresa Ministerului Justiției copia deciziei din 19 martie 2014 la 09 aprilie 2014 la (f.d. 80).

Ministerul Justiției la cererea de recurs a anexat dovada că a recepționat decizia instanței de apel la 15 aprilie 2014 (f.d. 116).

În conformitate cu art. 434 Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Zilele de 14 - 15 iunie 2014 au fost zile de sâmbătă și duminică, adică zile nelucrătoare.

În conformitate cu art. 112 alin. (2) Codul de procedură civilă, dacă ultima zi a termenului este nelucrătoare, acesta expiră în următoarea zi lucrătoare.

Prin urmare, recursul declarat de Ministerul Justiției la 16 iunie 2014 se consideră depus în termen.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) Codul de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să modifice decizia instanței de apel și/sau hotărârea primei instanțe.

Din actele pricinii rezultă că la 10 februarie 2006 Mocanu Serghei, Filipescu Eugeniu și Tentiuc Vasile au depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Lapteacru Petru și Pileavschii Alexandru cu privire la apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale și încasarea prejudiciului moral (f.d. 4-5).

La 14 aprilie 2006 Lapteacru Petru a depus acțiune reconvențională.

Prin încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 01 iunie 2006 s-a refuzat în primirea acțiunii reconvenționale depusă de Lapteacru Petru (f.d.26).

Curtea de Apel Chișinău prin încheierea din 14 septembrie 2006 a admis recursul declarat de Lapteacru Petru, a casat încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 01 iunie 2006 și a remis pricina la rejudecare în prima instanță (f.d. 29).

Prin încheierea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 17 septembrie 2007 s-a scos de pe rol acțiunea reconvențională depusă de Lapteacru Petru (f.d. 30).

Prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 17 septembrie 2007 acțiunea lui Mocanu Serghei, Filipescu Eugeniu și Tentiuc Vasile a fost admisă parțial (f.d. 6-7).

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 07 noiembrie 2007 a admis apelul, a casat hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 17 septembrie 2007 și a trimis pricina la rejudecare în prima instanță, în alt complet de judecată (f.d. 8).

Prin hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 13 iunie 2008 a fost admisă parțial acțiunea lui Mocanu Serghei, Filipescu Eugeniu și Tentiuc Vasile și respinsă acțiunea reconvențională a lui Lapteacru Petru (f.d. 9-10).

La 01 septembrie 2008 Mocanu Serghei, Filipescu Eugeniu și Tentiuc Vasile au declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 13 iunie 2008 (f.d. 11).

Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 01 decembrie 2008 a admis apelul declarat de Lapteacru Petru și a casat parțial hotărârea Judecătoriei Centru mun. Chișinău din 13 iunie 2008 (f.d. 12-14).

Prin decizia suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2014 s-a respins ca neîntemeiată cererea de apel depusă de Mocanu Serghei, Filipescu Eugeniu și Tentiuc Vasile (f.d. 64).

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 23 iulie 2014 s-a admis recursul declarat de Mocanu Serghei, s-a casat decizia suplimentară a Curții de Apel Chișinău din 24 februarie 2014 și s-a remis pricina la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Astfel, cererea de chemare în judecată depusă de Mocanu Serghei la 10 februarie 2006 peste 8 ani 5 luni 13 zile a fost trimisă spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

Prin urmare, instanța de apel just a constatat încălcarea dreptului lui Mocanu Serghei la examinarea pricinii în termen rezonabil.

Or, articolul 192 alin. (1) Codul de procedură civilă, dispozițiile căruia în conformitate cu art. 376 alin. (1) Codul de procedură civilă se aplică și în instanța de apel, prevede că pricinile civile se judecă în primă instanță în termen rezonabil. Criteriile de determinare a termenului rezonabil sânt: complexitatea pricinii, comportamentul participanților la proces, conduita instanței judecătorești și a autorităților relevante, importanța procesului pentru cel interesat. Respectarea termenului rezonabil de judecare a pricinii se asigură de către instanță.

Conform articolul 6 § 1 al Convenției Europene pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, orice persoană are dreptul de a-i fi examinată cauza în mod echitabil, public și într-un termen rezonabil, de către un tribunal independent și imparțial, stabilit prin lege, care va hotărî fie asupra încălcării drepturilor și obligațiilor cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

Termenul rezonabil trebuie raportat la fiecare caz în parte, luând în considerare durata procedurii, natura pretențiilor, complexitatea procesului, comportamentul autorităților competente și al părților, dificultatea dezbaterilor, aglomerarea rolului instanței precum și exercitarea căilor de atac.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa a instituit anumite criterii de apreciere a noțiunii de termen rezonabil (a se vedea cauzele: *Josan*, § 18, *Mazepa*, § 42, *Holomiov*, § 137)

Complexitatea cauzei se apreciază de asemenea după caz și individual (se va ține cont de natura obiectului litigiului, precum și faptul dacă acțiunea a cuprins doar un singur obiect sau a fost conexate mai multe obiecte și/sau cereri, inclusiv ale unor persoane terțe).

Comportamentul părților care include aprecierea comportamentului reclamantului. Se va aprecia *bona/mala fides* a tuturor părților implicate în proces,

inclusiv existența unor întârzieri inexplicabile, amânări neîntemeiate, consecutivitatea ședințelor, planificarea unei ordini a ședințelor cu pauze îndelungate etc.

La fel, trebuie luat în considerație și comportamentul autorităților (a instanțelor de judecată sau a organelor abilitate implicate în proces).

Miza (interesul) pentru reclamant relevă importanța sau scopul pentru persoana care pretinde violarea dreptului său la un termen nerezonabil.

Prin urmare, Curtea de Apel Chișinău corect a constatat încălcarea dreptului lui Mocanu Serghei la examinarea pricinii în termen rezonabil și la repararea prejudiciului cauzat în acest sens.

Conform art. 2 alin.(1) Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, orice persoană fizică sau juridică ce consideră că i-a fost încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau dreptul la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești poate adresa în instanță de judecată o cerere de chemare în judecată privind constatarea unei astfel de încălcări și repararea prejudiciului cauzat prin această încălcare, în condițiile stabilite de prezenta lege și de legislația procesuală civilă.

Conform art. 2 alin. (6) și (7) a aceleiași Legi, mărimea reparației prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești se stabilește de instanța de judecată în fiecare caz în parte, în funcție de circumstanțele cauzei în cadrul căreia a fost comisă încălcarea, precum și de pretențiile invocate de reclamant, de complexitatea cauzei, de comportamentul reclamantului, de conduita organului de urmărire penală, a instanței de judecată și a autorităților relevante, de durata încălcării și de importanța procesului pentru reclamant. Organul care reprezintă statul în instanță de judecată pe această categorie de cauze este Ministerul Justiției.

În materia duratei nerezonabile a procedurilor judiciare, sumele acordate cu titlu de prejudiciu moral de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauzele împotriva Republicii Moldova variază între 1000 și 2500 euro pentru 5 sau 10 ani.

Cea mai mică sumă s-a acordat în cauza „Deservire SRL vs. Moldova”- 600 euro pentru 6 ani și cea mai mare în cauza „Cravcenco vs. Moldova”- 3000 euro pentru 10 ani de examinare a unui litigiu de muncă.

Cuantumul prejudiciului moral pretins de către Mocanu Serghei în sumă de 100 000 lei este vădit disproporționat și excesiv în raport cu criteriile stabilite la caz și principiul general al echității.

Instanța de apel eronat a apreciat prejudiciul cauzat lui Mocanu Serghei în sumă de 20 000 lei, care este excesiv și disproporționat.

Or, obiectul litigiului în care s-a încălcat dreptul la judecarea în termen rezonabil este apărarea onoarei și demnității, dar nu de încasare a cărorva surse de întreținere, pentru despăgubiri, salariu și prin urmare, pentru Mocanu Serghei nu este de o importanță vitală.

Din aceste motive, recursul declarat de Ministerul Justiției necesită să fie admis cu modificarea deciziei instanței de apel în partea dată cu diminuarea sumei acordate cu titlu de despăgubire pentru prejudiciu moral la 10 000 lei.

Codul de procedură civilă nu reglementează expres modul de examinare a recursului după judecarea pricinii în ordine de recurs.

Însă, articolul 5 alin. (2) Codul de procedură civilă prevede că nici unei persoane nu i se poate refuza apărarea judiciară din motiv de inexistență a legislației, de imperfecțiune, coliziune sau obscuritate a legislației în vigoare.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere că instanța de apel a examinat pricina sub toate aspectele, însă eronat a evaluat cuantumul prejudiciului moral, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Ministerul Justiției, de a modifica decizia contestată cu mențiunea că se încasează din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Mocanu Serghei cu titlu de prejudiciu moral suma de 10 000 lei.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. e) Codul de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Ministerul Justiției.

Se modifică decizia Curții de Apel Chișinău din 19 martie 2014, în pricina civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Mocanu Serghei împotriva Ministerului Justiției cu privire la constatarea încălcării dreptului la examinarea pricinii în termen rezonabil și repararea prejudiciului moral, după cum urmează:

Se încasează din contul bugetului de stat prin intermediul Ministerului Finanțelor în beneficiul lui Mocanu Serghei cu titlu de prejudiciu moral suma de 10 000 (zece mii) lei.

În rest decizia Curții de Apel Chișinău din 19 martie 2014 se menține.

Decizia este irevocabilă din momentul emiterii.

Președinte, judecătorul:

Nicolae Clima

Judecătorii:

Iuliana Oprea

Ion Corolevschi

Nadejda Toma

Sveatoslav Moldovan